No. 918 Zaterdag 3 Augustus 1901. 18de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,-- pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 2 Augustus.

CHAMBERLAIN OVER DEN OORLOG.

In zijn rede voor de vereeniging van liberale unionisten te Birmingham, tot wier voorzitter hij onlangs was herkozen, beproefde minister Chamberlain een rechtvaardiging van den rampzaligen krijg, die thans reeds meer dan twintig maanden den bodem van Zuid-Afrika drenkt met bloed. Volgens de bewering van Zijne Excellentie had Engeland's bevolking zich van den beginne af aan rekenschap gegeven omtrent het gevaar hetwelk het imperiale Rijk bedreigde van de zijde der Boeren, die het britsche gezag in Zuid-Afrika willen vernietigen en daartoe begonnen met Engeland's onderdanen te verdrukken. Die oorlog was dus onvermijdelijk, zoodat men zeggen kan, dat zij, die zelfs thans nog hemel en aarde bewegen, om de Regeering tegenover de Boeren een misplaatste toegeeflijkheid te doen betoonen, daardoor bewijzen den toestand niet te begrijpen. Wij hebben, zei de minister, nimmer gevochten voor kleinigheden, bijvoorbeeld voor quaesties als het kiesrecht, maar voor de rechtvaardigheid, voor de handhaving van het britsche gezag in Zuid-Afrika. En in edele verontwaardiging ontstekende tegen de iersche nationalisten en radicalen en allen, die zich aansluiten bij de partij der klein-Engelanders of Pro-Boeren verweet hij dezen ontaarden lieden hun „schandelijk" gedrag — d. w. z.: hun oppositie en hun kritiek op de verhouding der familie Chamberlain tot een paar reusachtige fabrieken van ammunitie — in het Parlement hun heulen met de afgezanten van den Afrikaander-Bond.

In het begin van den oorlog, toen generaal White zich te Ladysmith had laten opsluiten en Sir Redvers Buller aan de Toegela zijn zegevierende nederlagen leed, wees minister Chamberlain op de gebiedende noodzakelijkheid, waarin Engeland zich had bevonden om dezen oorlog te beginnen, ten einde de ongelukkige Uitlanders te verlossen uit de tyrannie der regeeringsclub te Pretoria. Over inlijving werd toen niet uitgesproken. Engeland ging niet uit op verovering. De Boeren moesten een gevoelige, onvergetelijke les ontvangen — ziedaar alles. Later, toen de toestand voortdurend meer ingewikkeld werd, toen zich de noodlottige gevolgen van den krijg drukkend deden gevoelen en het britsche volk moest worden voorbereid op het betalen der onkosten-rekening, begon de minister het voor te stellen, alsof Engeland tot den oorlog genoopt was geworden, wijl de Boeren dreigden met grondgebied van Natal en Kaapkolonie te overweldigen. De beide Republieken zouden weliswaar worden geannexeerd, verzekerde Chamberlain, maar aan haar bewoners — zoowel die van den Vrijstaat als die van Transvaal — zou zelfbestuur worden verleend, hetgeen natuurlijk niet wegnam, dat het grootste gedeelte der oorlogskosten zou betaald worden door de transvaalsche goudmijnen. Was er aan den vooravond der verkiezingen voor het Parlement een meer wenschelijke verklaring denkbaar dan deze? Moesten zelfs de liberalen zich daardoor niet genoopt gevoelen, hun stemmen te schenken aan een Regeering, die op zóó voorbeeldige wijze waakte voor den grooten naam en het prestige van het britsche wereldrijk; een Regeering, die daarenboven aan deze zorg een edelmoedigheid paarde, welke haar besluiten deed, administratief zelfbestuur te verleenen aan een volk, dat zich vermeten had pogingen aan te wenden, om in Zuid-Afrika aan Engeland zijn koloniën te ontstelen!?

Thans, nu hij niets meer in de waagschaal heeft te stellen: nu hij een vaste, volgzame parlementaire meerderheid heeft gevormd, die aan alle regeerings-ontwerpen haar goedkeuring schenkt; nu hij met volksvertegenwoordiging en Kabinet kan handelen naar believen, thans werpt de minister het masker af, thans strijkt hij met onverbiddelijke koelheid het doodvonnis over het gehate Boerenras, verklaart hij openlijk, den oorlog te zijn begonnen ter wille der overheersching van het britsche element in Zuid-Afrika, en erkent daardoor zijn voormalige kiesrecht-onderhandelingen als sluw en brutaal Boerenbedrog in de letterlijke beteekenis van het woord.

En nu schijnt in het licht de volgende feiten:

dat de zuid-afrikaansche Republieken na den mislukten inval van Jameson en diens mede-boekaniers alle redenen hadden om zich geducht te wapenen;

dat in den Vrijstaat het britsche element zeer aanzienlijke voorrechten genoot en een vrij grooten invloed uitoefende;

dat president Kruger voortdurend aandrong op scheidsrechterlijke uitspraak in zake alle tusschen Engeland en Transvaal hangende geschillen;

dat dus voor boos opzet, om de britsche vlag in Zuid-Afrika neer te halen en het britsche gezag te vernietigen, niet het geringste steekhoudende bewijs is aan te voeren; — nu schijnt het ons na dit alles dubbel merkwaardig toe, een verklaring in herinnering te brengen, door minister Chamberlain in den loop der maand Augustus 1886 voor het britsche Parlement afgelegd. „Met president Kruger oorlog te gaan voeren", zei toen de minister, „ten einde hem in het binnenlandsch bestuur van zijn Staat hervormingen op te dringen, terwijl ministers van Hare Majesteit, op deze plaats staande, van alle inmenging op dit punt hebben afgezien, — dat zou een handelwijze zijn even onzedelijk als onverstandig."

Waar hij dus vijftien jaar geleden zich wel gewacht zoude hebben, der Regeering te Pretoria een onaangenaam woord toe te voegen, zelfs bij het bestaan van wettige grieven aan de zijde der britsche onderdanen in Transvaal, daar zien wij den minister gedurende den zomer en den herfst van het jaar 1899 op een oorlog met de beide Boeren-Republieken stelselmatig aansturen, zonder dat thans daarvoor eenige redenen aanwezig was. Want het zoogenaamd Afrikaander komplot tegen de integriteit van het britsche koloniale gebied in Zuid-Afrika is een herschenschim van den achtbaren minister, een denkbeeldig gevaar, van welks werkelijk bestaan trouwens noch door hem, noch door een der britsche Staatslieden tot dusver een aannemelijk bewijs, ja, zelfs ook maar een deugdelijk gemotiveerd vermoeden kon worden aangevoerd.

MONOMANIE.

Het *Centrum* van 24 Juni bevat de volgende lezenswaardige correspondentie uit Brussel:

Onderstel een vrouwspersoon, dat voor de rechtbank verschijnt met de bekentenis: „Ik heb mijn man vermoord! Ziet u, ik ben vroom; hij, de ellendeling vervulde zijn godsdienstplichten niet. Meer nog: hij plaatste onze eenige dochter in een gesticht, waar van God noch gebod gesproken werd. Lang leed ik in stilte, doch ten laatste kon ik 't niet langer kroppen. Ik kocht dan een slagersmes, eene zaag en een............vleeschmolen. Zoo toegerust, wachtte ik zijn terugkomst af uit de kostschool, waar hij ons kind was gaan bezoeken. Een slag

Feuilleton.

Katholiek Leven.

Als er een huwelijk onder zijne verwanten werd gesloten, dan was zijne eenige vraag: „in hoeverre is het christelijk?" Aan eene verwante uit de hoogste kringen schreef hij: „Het verheugt mij, dat gij u verbonden hebt met een vroom en christelijk edelman in een land, waarin de vrijmetselarij zóózeer in de hoogere standen is doorgedrongen. Ik denk dikwijls aan uw vader en bid voor hem. God zal zijn werk in hem voltooien gelijk in de anderen want ook hij is een De Sonis en deze christelijke, katholieke naam mag niet ontaarden"

De bekeering van zijn broer Theobald verwachtte hij van de christelijke vrouw, die hij gekozen had. „Ik hoop, dat zijne vrouw, die een engel van godsvrucht is, een christelijken invloed zal oefenen op den geest en het hart van mijn broer. Hij zelf is in den laatsten tijd in zijn voordeel veranderd. Mijne zuster heeft hem in betrekking gebracht met pater Pontlevoy en gij weet hoe zegenrijk het werk van dezen priester is."

Zijne belangstelling in het heil der zielen van zijne nabestaanden eindigt niet met den dood: „De getrouwheid aan onze dooden is een godsdienst voor mijne ziel. Mochten zij, die mij volgen, mij gedenken gelijk ik het hen doe, die zijn voorgegaan. Werken wij dan voor de arme zielen, wier afwezigheid ons zoo pijnlijk valt, lijden wij voor hen, die zoo schrikkelijk lijden. De versterving valt niet zwaar, als men daarmee de schuld betaalt van hen, die men bemint. Deze gedachte helpt mij in het dragen van mijn kruis, hoe laf ik ook ben."

XIV.

Wij weten reeds hoe de godsdienst het hart van den echtgenoot veredelde. „Iedere dag, dien wij beleven, is een nieuwe schakel aan de keten, die ons verbindt. Onze wederzijdsche genegenheid wordt steeds hechter, omdat zij rust op de liefde van God. Weinige zielen begrijpen en beminnen elkander gelijk de onze. Gij bidt voor mijne vrouw en mijne kinderen, zij beminnen de Kerk en dat is mijn troost. Ik heb aan God nooit eer of aanzien gevraagd. Als mijne kinderen slechts vurige Christenen worden, dan is mijn wensch vervuld." Om uitstekend te beminnen moet men goddelijk beminnen, dat was zijn stelregel. „God alleen is waardig, ons doel te zijn. Tot Hem moeten onze blikken zich richten. Wij moeten ons oprichten, ons verheffen tot die zalige gewesten, om in alle vrijheid, in alle zuiverheid hem te beminnen, die met recht, naast God de grootste plaats innemen in ons hart."

Zoo beminde hij ook zijne kinderen: „Al mijne gedachten richten zich op hunne toekomst," schrijft hij een vriend. „Ik weet niet wat er van hen geworden zal. Wel heb ik het vast vertrouwen, dat God hun brood zal geven, want ik zelf heb het niet. Ik ben slechts bezorgd, hen trouw te zien aan God en aan de overlevering, die ik hun laat. Liever zie ik ze sterven van ellende, dan te weten, niet, dat zij goddeloos, maar onverschillig zouden zijn. En toch, God weet, hoezeer ik ze bemin. Maar wat is het leven, vergeleken bij de eeuwigheid. Als gij wilt, zal ik uwe kinderen met de mijne vereenigen in mijn gebed, zoodat zij slechts ééne geestelijke familie vormen. Laten wij overeenkomen onze Communie van den Eersten Vrijdag voor hen op te offeren en tot deze eenige intentie: dat zij vurige Christenen worden."

Hij maakte reeds vroeg een begin met de opvoeding zijner kinderen en liet hun den naam van den Schepper lezen in het boek der natuur, gelijk hij dien zelf eens gelezen had aan den schitterenden hemel der Antillen.

„Vader bediende zich van alle middelen om ons tot God te brengen", schrijft zijne oudste dochter. „Gedurende onze reizen in Afrika waren wij dikwijls vroeg op weg, zoowel ter oorzake der hitte als der groote afstanden. Dan nam vader mij mee naar buiten en terwijl men de paarden tuigde, toonde hij mij den met sterren bezaaiden hemel, noemde mij hare namen en leerde mij de grootheid Gods bewonderen in Zijne werken".

In 1865 gaf zij, die deze regelen schreef, haar verlangen te kennen, om in de orde van den Carmel te treden. „De natuur doet hare rechten gelden", zegt de vader, maar de onze moet die van een Christen zijn. Wij zeggen dan ook niet neen, maar willen, dat zij nog twee jaar bij de Zusters van het H. Hart blijft, om hare opvoeding te voltooien en over hare roeping na te denken. Als God haar roept, willen wij haar niet terughouden."

Wat zijne zoons betreft, hij wilde

met het pookijzer deed hem neerstorten; ik sprong vlug op hem toe, keelde hem, tapte het bloed op flesschen, zaagde het lijk klein, zoutte de stukken in en stond op het punt den vleeschmolen in beweging te stellen, toen de politie binnenviel...... „Maar de kerel was ook een duivel in menschengedaante; hij vloekte van 's morgens tot 's avonds en ging naar bed noch kluis!"

Ik zou het onweer eens willen zien, dat onder de anti-clericalen zou opsteken, bij het vernemen van zulk een verklaring. Te vergeefs zou iemand de veronderstelling opperen, dat het wijf misschien krankzinnig was. Wat krankzinnig? De biechtstoel heeft haar tot een monster misvormd, een paap heeft haar opgestookt!

Geen vijf minuut later zou de telegraaf het nieuws seinen naar de uithoeken der aarde; er zou van niets anders meer sprake zijn: dan van dat afschuwelijk staaltje van godsdienstwaanzin. In naam der vrijheid en der menschelijkheid zou de groote pers de onmiddellijke uitzetting eischen van heel het kloostergebroed, en het opgezweepte gepeupel zou dien eisch al dadelijk kracht bijzetten, door in de kloosters de vensters te verbrijzelen en een half dozijn kloosterlingen bij voorbaat te lynchen.

In Spanje bleken zaag en vleeschmolen niet eens noodig. Het tooneelstuk van Galdos, de spaansche evenknie van een Eugène Sue met zijn *Juif errant*, was voldoende om, van daaruit half Europa te electriseeren.

Het gebeurde te Etterbeek, onder den rook van Brussel, is echter geen verdichtsel, 't is koude werkelijkheid. Evenwel, 't was niet de vrouw, die haar man, maar de man die zijn vrouw doodde en het lijk behandelde op eene niet te beschrijven wijze. De aankoop van zaag...... en vleeschmolen wijst genoeg op voorbedachtzaamheid en overleg. Het monster heeft bekend, dat de vroomheid zijner vrouw de oorzaak geweest is der misdaad. Zijne vrouw ging nl. op Zon- en feestdagen ter kerke, en hun 16-jarige dochter was in eene kostschool van kloosterzusters geplaatst, te Brussel.

Zij studeerde daar voor onderwijzeres en kostte Demez (zoo heet de kerel) geen cent. Dat verblijf in het klooster, door Demez noode toegestaan, maakte hem wrevelig. Toen hij vernam, dat zijne vrouw in de kapel van 't klooster gebeden had en, gruwel boven gruwel, een pond kaarsen geofferd, nam het moordplan een vasten vorm aan.

Geen katholiek dagblad heeft eraan gedacht, deze verschrikkelijke geschiedenis uit te spelen tegen de politieke partij, waartoe Demez behoorde; de boeken en bladen, welke hij las, bleven onvermeld, al mag men met zekerheid aannemen, dat het de *Bien Public* niet was en evenmin de Bijbel of het gulden Boekske van Thomas à Kempis. Ik geloof eenvoudig aan waanzin. De geneesheeren mogen beslissen waar zijn plaats is: in het gekkenhuis of op het schavot.

Doch het anti-clericalisme luistert naar geen rede. En zoo gebeurt het nu, dat verschillende liberale bladen, met name de *Soir* en de *Gazette*, partij kiezen...... voor den moordenaar tegen zijn slachtoffer. Hartroerend klinkt hunne klacht over het lot van dien braven Demez.

De goede kerel, hij vergaf en vergat aldoor. Hij had zelfs niet meer de wilskracht om die vrouw te verlaten, waarvan hij niet de echtgenoot, maar de *zaak* was.

Dat pond kaarsen ook. Wie zou er niet van griezelen? Slechts de dood, gepaard met lijkverminking, is in staat om zulk een vlek uit te wisschen.

Volgens de radicale *Réforme*, wier redacteurs in de ontleding der menschelijke gevoelens en instincten zeer ervaren zijn en daarom het geleerde woord steeds bij de hand hebben, is Demez een *monomaan*. De monomanie is een zeer zeldzaam soort van krankzinnigheid, zich kenmerkende door het vasthouden aan een bepaald aleenig (van 't grieksch *monos*) begrip, waar de geest zich blind op staart. De monomanen zijn legio, althans op de bureau's van zekere dagbladen. Ik hoop maar, dat de jury, welke Demez moet oordeelen, in een ander milieu gerecruteerd wordt, anders komt de kerel bepaald vrij en ontvangt hij nog een bloemtuil op den koop toe. Zaag en vleeschmolen zou men kunnen overbrengen naar het Museum der Halpoort, als een afschuwwekkend bewijsstuk van het fanatisme van mevrouw Demez. Wat moet hare dweepziekte den braven Demez hebben doen lijden, om den aankoop van zulk helsch werktuig onvermijdelijk te maken! Want nog eens: de schuldige is niet de moordenaar, maar het slachtoffer, dat zijn hand wapende!!

Nieuwsberichten.

CURACAO.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 29 Juli 1901, No. 528, is, gerekend te zijn ingegaan den 1n. Augustus ll., aan den Heer Dr. J. M. Coates Cole, geneesheer, belast met de armenpraktijk in het stadsgedeelte bewesten de haven, op zijn verzoek, eervol ontslag als zoodanig uit 's lands dienst verleend.

* *
*

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 30 Juli 1901, No. 530, is benoemd tot sergeant bij de dd. stedelijke schutterij alhier de korporaal bij dat korps S. M. Penso.

* *
*

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 30 Juli 1901, No. 531, is de Heer H. Yrasquin Lampe, benoemd tot lid van de commissie van toezicht op de mijnwerken op Aruba.

* *
*

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 31 Juli 1901, No. 538, is, gerekend te zijn ingegaan den 1n. Augustus ll., de Heer T. J. G. Gaerste, benoemd tot geneesheer belast met de armenpraktijk in het stadsgedeelte bewesten de haven.

Havennieuws.

De *Leonor*, die door de *Philadelphia* van de *Red D Line* werd aangevaren en daarna onmiddellijk zonk, is bij publieke veiling verkocht aan den Heer J. Haseth voor 155 gld.

Door de *Red D Line* werd voor schadevergoeding aan de eigenaars van de *Leonor* uitbetaald de som van 6750 gld.

* *
*

Woensdagmorgen is Hr. Ms. *Sommelsdijk* hier teruggekeerd van Bonaire. Maandag vertrekt deze oorlogsbodem naar Colombia.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

M. J. Curiel, Reneta Arrieta de Estelba, P. H. de Leon, Juancito de Jongh para entregar á Victorin Weeffer, Mari Delvalle, Samuel M. de Castro, Herman C. Henriquez, Jose V. Iribárren, F. Lesquadons, Reinhard Stuckrath, Walter Stricker, Marie Scholtz, Jacob Thielen, Hendrik N. van Grieken.

Aangeteekende stukken: M. & J. Cardoze, Stolek Hermanos (4) en Mr. R. M. Ribbius.

Marine.

De luit. ter zee 2e kl. C. F. Noordhoek Hegt, uit West-Indië in Nederland teruggekeerd, is op non-act. gesteld.

De nieuwbenoemde Gouverneur.

De Nieuwe Rotterdamsche Courant van 8 Juli ll. meldt het volgende:

De gemeenteraad heeft besloten den afgetreden burgemeester jhr. J. O. de Jong van Beek en Donk, benoemd tot gouverneur van Curaçao, bij zijn vertrek een gouden gedenkpenning aan te bieden.

Donderdag 4 Juli gaf de heer De Jong een afscheidsfeest, waarop alle Beek en Donksche gezelschappen, instellingen, enz., waaraan hij op de een of andere manier verbonden was, genoodigd waren. Zoo zag men op 't kasteel de leden van den gemeenteraad, de kinderen der openbare en bijzondere scholen met hunne onderwijzers, de leden en besturen der afdeeling Beek en Donk van de Noord-Brabantsche maatschappij van landbouw, der Coöperatieve stoomzuivelfabriek, der Onderlinge brandassurantie, de Harmonie, de Gilden met hunne wapperende vanen en roffelende trommen, de Doele, de Batavieren enz. enz. en nog honderden belangstellenden en toeschouwers meer. Er werden hartelijke toespraken gewisseld en de kinderen zongen een afscheidslied.

De Bankinstelling.

El Imparcial van laatstleden Dinsdag meldt, dat door ZHEG. den Gouverneur een commissie is benoemd, bestaande uit de Heeren C. S. Muller, L. V. Leyba, A. A. Correa, J. Janse, mr. J. B. Gorsira, B. J. Delvalle en Mozes Curiel, met het doel, naar men zegt, om het Bestuur in te lichten omtrent hetgeen, volgens haar oordeel, voor Curaçao beter is, de werkzaamheden der „Curaçaosche Bank" uit te breiden of de oprichting van eene emissie-bank toe te staan.

Het nieuwe ministerie.

Voor zoover wij uit de kabelberichten kunnen opmaken, is het nieuwe ministerie in Nederland samengesteld als volgt: Dr. Kuyper, Binnenlandsche Zaken; Graaf Van Bijlandt, Buitenlandsche Zaken; Admiraal Kruys, Marine; Generaal Bergansius, Oorlog; Jhr. Harte van Tecklenburg, Financiën; Jhr. Van Asch van Wijck, Koloniën.

Ingezonden Mededeelingen.

NEDERLAND.

DR. KUYPER.

In het radicale weekblad *Hollandia*, dat onlangs een reeks parlementaire schetsen begon ovor onze „Voormannen in den politieken strijd" leest men de volgende welgeslaagde karakterschets van den eminenten leider der anti-revolutionnaire partij, Dr. Abraham Kuyper.

Een merkwaardig man. Een veelzijdig man. Een man met een buitengewone werkkracht en geestkracht, met een wetenschappelijke kennis die eerbied afdwingt, met een menschenkennis, ongeëvenaard door welken tegenstander dan ook. In die laatste eigenschap schuilt dr Kuyper's groote kracht: immer weet hij het zwakke punt in den mensch tegenover hem te ontdekken; wat inconsequent is in een heele groep menschen, wat bij een partij niet klopt met hare andere beginselen, wat afwijkt van 't geen haar vroeger eigen was — hij ziet het onmiddellijk, hij voelt het bij ingeving, en hij profiteert er van om zijn tegenstander met de felste zweepslagen te kastijden.

Onze Kamer telt weinig mannen zoo superieur als dr. Kuyper. In

---

van hen priesters, religieuzen of soldaten maken: „Ik beijver mij aan mijne kinderen mijne gevoelens in te boezemen en ik hoop, dat zij getrouw zullen zijn aan al, wat ik bemind en gediend heb".

In 1867 vroeg zijn zoon Henri, toen 15 jaar oud, toestemming om dienst te nemen in het leger der Pauselijke Zouaven.

De vreugde van den vader heft in zijn antwoord een danklied aan vol geestdriftige liefde voor God en voor de Kerk.

„Mijn lief kind, gij hebt mij als een nieuwjaarsgeschenk gezonden, al wat ik wenschen kan, een brief, die zoete tranen heeft doen vloeien, die mij zegt, dat uw hart klopt, als dat van uw vader. Ik heb dan ook dezen morgen aan den voet van 't altaar toen ik bad voor u allen, die ik met gelijke liefde bemin, den goeden God bedankt voor den schat, dien Hij in uw jong hart heeft gelegd en dien ik nog niet had ontdekt. Ten onrechte heb ik mij beklaagd bij God, dat Hij zich nog niet aan u had geopenbaard. Ik zag u grooter worden en te vergeefs zocht ik in uwe ziel dat vuur, dat de godsdienst sinds lang in mijn hart onderhoudt. Ofschoon uwe brieven van uwe vordering getuigden, gaven zij mij niet, wat ik zoo reikhalzend zocht. Gij hadt mij nog niet gezegd, dat gij God bemint met passie — dat uwe jonge ziel opspronq bij wat edel is en schoon, dat zij opvliegt naar omhoog. Uw brief zegt mij, dat gij de stem van God hebt gehoord — o, dat Hij duizendmaal gezegend zij; om Zijne goedheid.

„Ja, gij moogt naar Rome gaan, om u te stellen in de heilige rangen, die de toevlucht zijn der deugd en de schutse van de oude, Fransche eer, die zich in uwe kinderborst verjongt. 't Is waar gij zijt nog geen 15 jaar, maar er is geen leeftijd bij Hem, voor wien geen tijd bestaat. En in de rijen van die onverschrokken jongelingen zijn uwe 15 jaar toereikend. Ik geloof, dat gij sterk genoeg zijt, om een geweer te hanteeren en mocht gij het niet zijn, dan zal God u te hulp komen. Mijn vader was op veertienjarigen leeftijd reeds in den oorlog en ik geloof, dat gij zijner waardig zijt.

„Ik heb nu geen tijd, u meer te zeggen, ik heb u alleen willen zegenen. Uw broer en uw zuster zeggen mij, dat ik herleef in u. Wat u aangaat in afwachting van uw vertrek, doe, wat onze voorvaderen deden. Als vroeger een edelman ridder werd geslagen, bereidde hij zich voor door vasten en gebed, om de wapens te ontvangen, die hij dragen moest tot verdediging van den godsdienst, van de weduwe, van den wees, voor het recht, van al wat rechtvaardig en heilig is op deze wereld. Mijn kind, gij gaat de grootste zaak dienen, die er hier beneden is, omdat ze de zaak is van den plaatsbekleeder J. C. Bereid u voor tot deze eer. Dat van nu af het oude kind verdwijne, dat gij u bekleedt met den nieuwen mensch. Verrijs nu voor het leven der genade — wees heilig om te klimmen tot de hoogte van de zaak, die gij gaat dienen. Vaarwel, mijn kind, uwe moeder vereenigt zich met mij, om u te omhelzen en te zegenen."

De knaap werd niet aangenomen, hij was te jong. Maar de Sonis behoudt zijne hoop. „Hij heeft nog tijd, om zijn bloed en zijn leven te geven voor de Kerk."

zijn soort is hij eenig. Hem siert de gave der welsprekendheid in hooge mate; hem leent de Kamer dan ook steeds een oor. Onovertroffen als oppositieman, zal 't nog moeten blijken of zijn regeeringstalent die gaaf zal evenaren wanneer, naar mr. Lohman's voorspelling, een anti-liberale meerderheid uit deze verkiezingen voortvloeit. Want regeeren is iets anders dan heerschen; kwam 't daarop alleen aan, dan zou de leerschool, welke hij als leider der anti-revolutionnaire staatspartij doorliep, hem ervaring en gaven te over geschonken hebben. Absoluut als de Calvinist in zijn opvattingen is, ziet de gewone volgeling in den vèr over hem uitstekenden leider een "gezalfde Gods," wiens groote gaven hem verbazen, met eerbied en ontzag vervullen, wiens woord en wensch te gehoorzamen eerst plicht is.

Dr. Kuyper's gezag in dezen kring is dan ook buitengewoon groot, zijn invloed onovertroffen. In den kring der „kleine luyden," tot wie hij zich bij voorkeur wendt, wordt hij bovenal geliefd, geëerd, bewonderd.

Hoezeer het woord van zijn machtig talent op de geesten inwerkt, heeft men kunnen zien in den grooten stembusstrijd van 1894, den eersten waren strijd om zuivere beginselen, welken ik mocht meemaken. Toen schaarden zich consequent de linkermannen tegenover die van de rechterzijde; toen ging het om de juist gepreciseerde vraag of men het kiesrecht zou schenken aan alle mannen, die lezen en schrijven konden en hun belasting, zoo ze die te betalen hadden, voldeden. Toen koos dr. Kuyper van den aanvang af vierkant de zijde van zijn vroegeren kameraad op de Middelburgsche schoolbanken; mr. J. P. R. Tak van Poortvliet. En met Kuyper's hulp vooral werd het volk wakker geschud; zijn democratische zin straalde door in elk zijner beroemd geworden asterisken en artikelen in zijn orgaan *De Standaard;* zijn oproep verwekte beroering in den lande, strijd in den boezem der partij.

En al had hij het voorzien, hij zag er niet tegen op "om des beginsels wille" zijn beste vrienden, zijn trouwste aanhangers, zijn machtigste steunpilaren in elk opzicht van zich te vervreemden. Tegenover zijn volkstoon plaatsten zich zijne anti-revolutionnaire vrienden uit den meer conservatieven hoek, de „baronnen en jonkheeren," hun principe van het landsbelang naar hun opvatting. Zoo ontviel hem menigeen, zoo verliet hem zijn beste vriend en partijganger, jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman, die met zijn zoon aan de Vrije Universiteit den rug toekeerde, daar niet meer doceeren wilde, en op zijn beurt in isolement zijn kracht ging zoeken. Van dien tijd dagteekent de vrij-antirevolutionnaire partij, welke, lang zich op een afstand houdende, thans vrijwel met de vroegere eensgezindheid met dr. Kuyper tegen den gemeenschappelijken vijand optrekt.

Van stonde af aan was de organisatie als zoodanig den leider trouw gebleven; de „kleine luyden" bleven in hem hun hoofd zien, en de groote meerderheid bleef hem volgen.

Dr. Kuyper's werkkracht getuigt van buitengewone breedte en diepte. Laat me dit bewijzen door een korte opsomming van de door hem thans nog steeds beklede ambten, bedieningen en betrekkingen: hoogleeraar aan de Vrije Universiteit, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, hoofdredacteur van de *Standaard,* idem van de *Heraut,* voorzitter van het centraal comité van anti-revolutionnaire kiesvereenigingen, voorzitter van den Nederlandschen Journalistenkring. Hij is doctor in de theologie en candidaat in de klassieke letteren, en honoris causa doctor in de rechtswetenschap, welke onderscheiding hem door een der grootste Amerikaansche universiteiten werd aangeboden. Heele rijen boeken en brochures heeft hij geschreven, op staatkundig, staathuishoudkundig, theologisch dogmatisch en kerkrechtelijk gebied.

Kuyper's belangrijkste werk blijft: de oprichting der Vrije Universiteit op gereformeerden grondslag. Daaraan arbeidde hij met alle macht, en dank zij veler steun, mocht hij deze hoogeschool op 20 October 1880 gesticht zien. En naast deze meer wetenschappelijke, heeft hij door eene niet minder belangrijke bezigheid, zijn journalistieken arbeid als hoofdredacteur van de *Standaard,* de Calvinistische beginselen gepropageerd. Daaraan dankt de antirev. partij op dit oogenblik haar prachtige organisatie, waarvan Kuyper immer de ziel is geweest.

Op dien arbeid als journalist is hij trotsch, en met reden. Als om strijd hebben zijne vakgenooten, onder wie hij zich zoo gaarne pleegt te scharen, hem hulde gebracht toen zijn lijforgaan op 1 April 1897 zijn zilveren feest mocht vieren. Bij die gelegenheid heeft hij het op zijne eigen kernachtige manier uitgedrukt wat het karakteristieke van een dagblad is: „Immers, wie een dagblad leest, weet hoe op datzelfde oogenblik duizenden anderen op dienzelfden avond op dienzelfden morgen, in hetzelfde vaderland gelijke toespraak van het blad wordt afgelezen, en hoe daardoor dezelfde aandoeningen ook bij hen worden gewekt, dezelfde gedachten ook bij hen insluipen en dezelfde overtuiging ook bij hen wordt aangekweekt."

Men mag als schrijver dezes in levensbeschouwing verschillen met dr. Kuyper, men mag hem als elk staatsman fouten kunnen verwijten, men mag hem de eer niet onthouden van te zijn een onzer superieure landgenooten, die zijn land en zijn volk oprecht liefheeft.

BUITENLAND

Frankrijk. — Toen den 12den Juni jl. de Senaat begon met de discussiën over de beruchte wet tegen de geestelijke orden, zooals deze door de Kamer werd aangenomen, waren de publieke tribunes zoo bezet of het een gewichtige zitting van het Hooggerechtshof gold.

Vele priesters en ordes-geestelijken trof men onder de belangstellende toehoorders. De aanval tegen de uitzonderingswet werd ingeleid door den heer Wallon, dien men den vader der Republiek noemde, doch die zijn verloren kind nog altijd terugverwacht. Hij gaf in een meesterlijke bestrijding der wet op uitnemende wijze het standpunt der Regeering aan, die slechts bedoelt een oorlog tegen alle godsdienstige beginselen. Hij bestreed met kracht de urgentie, maar zijn rede had helaas een negatief succes.

Senator Lamarzelle opende de algemeene discussiën, met een redevoering waarin hij het ware karakter der verfoeilijke wet teekende. De minister-president verklaarde in de Kamer, dat het doel der congregatiën zelf, ze het recht van bestaan ontnam, omdat de geloften welke er den grondslag van vormen tegen de rede strijden. Gevolg: de afschaffing van alle bestaande congregatiën, geautoriseerde zoowel als de niet toegelatene. De regeering is echter onder voorgeven dat ze de eens verkregen rechten eerbiedigen wilde, niet zoover gegaan. Om die andere congregatien te doen voortbestaan is een nieuwe wet noodig; een overeenkomst dus, door den minister zelf als strijdig met de zeden en het openbaar recht verklaard.

Zóó, ging de geleerde spreker maar door, een afbrekende kritiek houdend en den minister-president een reprimande toedienend, welke aan den kant der rechterzijde en van het centrum een storm van toejuichingen deed opgaan.

De heer Leroy-Beaulieu heeft in de Kamer Waldeck-Rousseau verweten, dat hij het zoogenaamde milliard der congregatiën aan de eischen der socialisten heeft toegeworpen.

Feitelijk zijn het de congregatiën der Missionarissen, der Dominicanen en der Jesuïeten in 't bijzonder, welke den franschen invloed in het Oosten uitbreiden, wat de heeren Waldeck-Rousseau en Delcassé zelf erkend hebben. Deze orden zullen dan ook geautoriseerd worden, doch de opheffing zal als het zwaard van Damocles zijn, als eene bedreiging boven haar hoofd hangen. De andere orden moeten verdwijnen. Het is de oorlog tegen de Kerk heeft de socialist Viviani gezegd; het dogma moet vernietigd. De godsdienstoorlog is losgebroken, en zal moeilijk weer te beteugelen zijn. Het Koningschap niet alleen heeft zijn Cannosa's, ook het collectivisme zal het zijne krijgen.

Wat de minister-President te zijner verdediging wist in te brengen, willen we wat enkele onderdeelen betreft niet onvermeld laten. Hij begon met te verklaren, dat de regeering onmogelijk kan verantwoordelijk worden gesteld voor redevoeringen door enkele afgevaardigden uitgesproken. Zij heeft nooit katholieke belangen bedreigd. Dat de congregatiën nauw aan de Kerk verbonden zijn, is een gevaarlijke stelling. In het concordaat is alles formeel; de bisschoppen aan het hoofd en de pastoors als basis vormen de fondamenten van het Katholicisme. Zoo de congregatiën daarvan deel uitmaken, waarom werden zij er dan in vergeten? De geestelijke orden hebben te grooten omvang en invloed gekregen en daardoor lijdt de ware geestelijkheid. Het wetsontwerp is geen nieuwigheid. In alle tijden hebben de congregatiën machtiging moeten vragen. De administratieve toelating was onvoldoende, de nieuwigheid bestaat dus alleen in het respecteeren der rechters van den Staat. Men heeft de geheele opheffing der relatiën van de Kerk met den Staat gevraagd. Dit was een grove fout, welke niet begaan is. Men moet nooit twee zaken te gelijk behandelen. De regeering zal aan de congregatiën welke haar, op rechte statuten zal onderwerpen, de gevraagde autorisatie niet weigeren en het is niet aanneembaar, dat de ijver der Missionarissen zal verminderen, omdat zij tot eene geautoseerde orde zullen gaan behooren. Zoo ging de spreker door er ten slotte op wijzend, dat de Senaat door aanneming der wet een goed werk des vredes doen zal. De Senaat was zoo in de nopjes over die rede des ministers, dat besloten werd ze in alle gemeenten van Frankrijk aan te plakken; zeker met het doel het volk te bewijzen welk hemelsbreed verschil er tusschen woorden en daden ligt.

Duitschland. — Evenals reeds van de Hanzesteden gemeld is, verneemt men ook uit het Rijksland de klacht, dat het niet tot de Tolconferentie was uitgenoodigd, hoewel het toch maar 50,000 zielen minder telt dan Baden en 600,000 meer dan Hessen. De tegenwerping, dat Elzas-Lotharingen nog geen eigenlijke Bondsstaat is en dus ook geen vertegenwoording in den Bondsraad heeft, maar zijn wetgeving verkrijgt uit samenwerking tusschen Rijksdag en Landscommissie en Bondsraad, doet niets ter zake, daar ook de genoodigden niet leden van den Bondsraad waren. Juist die voogdij van Bondsraad en Rijksdag is het wat de Elzas-Lotharingers zoo hindert en reikhalzend naar opheffing der dictatuur doet uitzien. Zij hadden er zoo vast op gerekend, met hun cadeautje van den Hohkönigsburg aan den Keizer dit zoo vurig gewenscht resultaat te zullen verkrijgen! De afgevaardigde Jaunez had het op 28 Febr. jl. in de Landscommissie, toen er besloten werd om 700,000 Mark aan de restauratie van dat oude kasteel te besteden, ronduit gezegd dat de Lotharingers nu ook den wensch moesten uitspreken naar een spoedige opheffing der dictatuur en der belemmering van het verkeer met hun vroegere landgenooten. De staatssecretaris Von Puttkamer antwoordde dat hij alleszins vertrouwde op goede vruchten van deze loyale schenking. En inderdaad werd weinig dagen later een belangrijke wijziging gebracht in het pas-stelsel. Tal van uitgewezenen mochten terugkeeren, en degrensplagerijen hielden op. Thans wordt zelfs aan fransche officieren het bezoeken van Lotharingen onder zekere voorwaarden gemakkelijk gemaakt; zoodat men meer dan ooit het oogenblik nabij acht waarop ook de dictatuur verdwijnen zal. Sommigen meenen zelfs dat ook *dit* punt tot de overwegingen der geheime Conferentie te Berlijn heeft behoort.

—Tot het gebied der gissingen behoort zeker ook een bericht der *Münch. Allg. Ztg.,* volgens hetwelk de Keizer voornemens is in Aug. met Von Bülow de groote manoeuvres te gaan bijwonen in...... Rusland! Te

Berlijn heet het; dat 's Keizers reisplannen nog in het geheel niet zijn vastgesteld; maar dat is nog geen *démenti*, en in den laatsten tijd werd de *M. Allg. Ztg.* vaak genoeg als officieuze spreekbuis voor Berlijn gebezigd, om aan haar mededeeling eenige waarde te hechten.

—Dat de Katholieken tegen den Culturkampf nog wel te kampen zullen hebben, is te Lüdinghausen, is Westfalen, weder zoo recht gebleken, waar een Missie van paters Jesuïeten plotseling op last der politie moest worden afgebroken; maar tevens is daarbij ook weder ten duidelijkste gebleken wat de Katholieken bij zulke geloofsvervolging gevoelen, welk een verbittering daardoor wordt gevoed, welke een *Knirschen des inneren Menschen* zooals Mallinckrodt het eenmaal noemde. Toen de pastoor op den kansel diep bewogen aan de saamgepakte menigte het verbod der Missie meedeelde, barstten velen in tranen uit en konden sommigen zich niet van een luid protest weerhouden. Buiten gekomen, besloot men spontaan tot een schitterende ovatie aan de vertrekkende paters; in een ommezien werden de vlaggen uitgestoken, de klokken geluid, de vereenigingen met banieren langs den weg geschaard, de rijtuigen, waarmede de paters gingen vertrekken, met bloemen gesierd, tal van in het wit gekleede meisjes tot aanbieding van bouquetten gegroepeerd, terwijl de kerkmeesters en de leden van den Raad den paters in de pastorie een hartelijk woord gingen toespreken. En toen de missionarissen naar buiten traden, om in de voor hen gereedstaande rijtuigen plaats te nemen, waarbij zich reeds een eindelooze reeks van andere rijtuigen had aangesloten, toen barstte al het volk in ontroering uit, terwijl 30 eeredames en 60 in het wit gekleede meisjes met bouquetten de paters omringden, en graaf Max Droste zu Vischering met luider stemme uit naam van alle gemeentenaren tegen het geweld protesteerde, dat den katholieken werd aangedaan. Hij bracht dank en hulde aan de paters Jesuïeten, wier leerling hij eenmaal geweest is, en beloofde ook voor het vervolg trouwe verknochtheid en liefde. Al het volk barstte daarop uit in een geweldig *Hoch!* en hief eenparig het lied aan: *Fest soll mein Taufbund immer stehn!* Diep bewogen sprak de pater superior nog een hartelijk woord van dank, en onder vernieuwd algemeen geluid der klokken zette de eindelooze stoet van rijtuigen en voetgangers zich in beweging tot een waren triomftocht naar het station, waar een duizendvoudig *Hoch!* onder tranen en handdrukken nog verscheiden malen herhaald werd.

De paters waren vertrokken, de zoo heilzaam begonnen Missie was onderbroken; maar de indruk van het gebeurde zal nimmer worden uitgewischt.

En waarom dat alles? Zelfs de Jesuïetenwet, om welker afschaffing de Rijksdag herhaaldelijk tevergeefs gevraagd heeft, gebood het niet. Eerst de in de hitte van den *Kulturkampf* door den Bondsraad daaraan toegevoegde bepalingen ter tenuitvoerlegging van die wet heeft den paters Jesuïeten o. a. ook het houden van Missiën, het Mislezen, het Biechthooren, elke priesterlijke handeling en het „geven van absolutie" (!) verboden; doch dat was *geen interpretatie* meer en moet van juridisch standpunt een *onwettige wetsuitbreiding* heeten. Tevergeefs vraagt de Rijksdag om afschaffing dezer schandwetten: men zegt dat tweemaal de Keizer zijn toestemming voor de opheffing heeft gegeven en dat ook de oude Hohenlohe bereid was; maar de Bondsraad wil niet, omdat hij onder den dwang der papenhaters staat. De Evangelische Bond, socialisten en anarchisten mogen vergaderen en andersdenkenden zelfs beschimpen; maar de Jesuïeten mogen niet, naar het woord van Wilhelm I, komen zorgen dat „den volke de godsdienst bewaard blijve!"

—Te Berlijn is het stoffelijk overschot ten grave gedragen van wijlen den legatieraad Friedrich Von Kehler, wiens 80e verjaardag op 1 October jl. door de Katholieken in de duitsche hoofdstad met zooveel dankbare geestdrift gevierd is. Langer dan veertig jaar was hij met prins Radziwill en „*Geistlicher Rat*" Müller de ziel en de drijfveer van de geheele katholieke beweging te Berlijn. De stichting van het Centrum, de *Germania*, het katholieke gasthuis van St. Hedwig, het katholieke Vereenigingshuis, de uitbreiding der Vincentius-Vereeniging enz. enz., aan alles is zijn naam verbonden. En toch was hij uit protestantsche ouders geboren. Eerst na de universiteit gingen hem door ernstige overweging en den gelukkigen omgang met gelijkgezinde degelijke mannen de oogen open, en sedert zijn openlijken terugkeer tot de Katholieke Kerk in 1846 is hij nooit in zijn ijver verflauwd. Zijn heengaan is, ook thans, in zijn hoogen ouderdom, nog een zwaar verlies; men zal hem in den strijd, die nog te wachten staat, voortdurend missen.

Engeland. — Nog is de engelsche pers niet bekomen van den schrik, dat in de groote hoofdstad van het groote Engeland een groote meeting is gehouden *tegen* den oorlog en dat die bijeenkomst, niettegenstaande alles wat ertegen ondernomen werd, is geslaagd.

De jingo-pers ziedt van woede over het succes van de bijeenkomst in Queen's Hall. Zij klaagt bitterlijk, dat de talrijke politie-macht tien-duizend waarachtige straat-patriotten belet heeft, een samenkomst van landverraders op te breken, terwijl de orde in de zaal slechts gehandhaafd kon worden met de hulp van allerlei vreemd gespuis, dat te Londen woont, zoogenaamde commissarissen van orde, die de gematigdste patriotten in de zaal terstond afranselden en er uitsmeten als zij maar kikten.

Vreeselijk, vreeselijk, wat een onrecht is dien armen trouwen Patriotten toch aangedaan, ze mochten niet eens een vergadering opbreken.

En was het nu gepeupel geweest, dat in dezen vaderlandslievenden arbeid was belemmerd, maar het waren hooge heeren, mannen van naam, en, meer nog, van geld.

Terecht maakt de *Star* de opmerking, dat de omstandigheid, dat de opstokerij tegen de meeting in Queen's Hall in de *Financial News* is begonnen, duidelijk aantoont, hoe de kapitalistische aanstichters van dezen oorlog ook achter deze zaak zaten. Op de Beurs en in de buurt van Throgmortonstraat werd een strooibiljet verspreid, waarop de volgende oproep stond: „Patriotten! Komt bij duizenden op en ondersteunt uw regeering en uw strijdende broeders in Zuid-Afrika."

Maar 't laatste niet.

Het blad zegt in een hoofdartikel dat met de bijeenkomst in Queenshall de vrijheid van spreken in Engeland met goed gevolg is herwonnen. De jingo-pers en de Boeren-vreters in de City hebben er een leugenveldtocht tegen beproefd, maar hebben het jammerlijk moeten afleggen. De waarheid is, dat het engelsche volk meer dan moede is van den leugenveldtocht.

Was dat eens waar.

Spanje.—In de spaansche Kamer van Afgevaardigden ondervroeg Silvela de regeering over de jongste conflicten op godsdienstig gebied. Hij achtte deze zaak hoogst ernstig en vorderde van de regeering, dat zij de rechten der Katholieken zou doen eerbiedigen.

De zitting werd zeer woelig. De minister van binnenlandsche zaken zeide, dat het hier een quaestie van ondergeschikt belang betrof (*sic*), aangezien dergelijke voorvallen, toen de heer Silvela aan de regeering was, haast dagelijks voorkwamen. Zijn ze daarom van ondergeschikt belang? De minister verklaarde het optreden der overheden goed te keuren. Betoogingen van Katholieken zullen worden toegelaten wanneer zij geen politiek karakter dragen.

Hoe laag huichelachtig deze verklaring is moge hieruit blijken, dat de regeering den prefecten der provinciën heeft opgedragen, de processies ter gelegenheid van het katholieke jubilé te verbieden. Dragen die soms óok een politiek karakter?

De minister van oorlog heeft verklaard, dat hij in het leger geen enkele vereeniging zou toelaten, die, onder voorwendsel van een godsdienstige te zijn, aan politiek zou doen.

Sagasta constateerde verder, dat onder het conservatieve bewind de straten steeds vol troepen waren en eindigde met de verzekering, dat de regeering van allen gelijken eerbied voor de wet zou vorderen.

China.— De amerikaansche Generaal Chaffee spreekt in zijn rapport omtrent de krijgsverrichtingen in China, dat eerlang door de Regeering te Washington openbaar wordt gemaakt, minder rooskleurig over hetgeen in China werd gedaan. "Het plunderen en het nemen van levensmiddelen na de inneming van Peking," zegt hij, „en het in den blinde en meestal zonder aanleiding neerschieten van Chineezen, droegen er niet toe bij, voor de troepen het vertrouwen te winnen van de menschenmassa, waarmede zij niet hadden te strijden, maar wier diensten wij noodig hadden. „Men kan veilig zeggen, dat waar één werkelijke „Bokser," werd gedood sinds de inneming van Peking, 50 onschuldige koelies of arbeiders op de hoeven, als ook eenige vrouwen en kinderen werden neergeveld." De Generaal vermeldt verder, hoe hij zijnen soldaten gematigdheid had bevolen en hoe ook de japansche Generaal liet bekend maken, dat men geen strijd tegen de geheele bevolking bedoelde. Een geheel andere toon dus dan die van heldhaftige verhevenheid, waarop b. v. van duitsch-officieele zijde steeds van den chineeschen veldtocht wordt gewaagd, waar van die zijde juist uiterst streng ja wreed werd opgetreden.

Advertentien.